

Türk ve Amerikan Üniversitelerinde Okutulan Muhasebe ve Teknoloji Derslerinin Uluslararası Muhasebe Eğitim Standardı (IES 2) Açısından Karşılaştırılması¹

Comparison of Accounting and Technology Courses Taught in Turkish and American Universities in Terms of The International Accounting Education Standard (IES 2)

Meltem GÜL *
İbrahim AKSU **

ÖZ

Bu çalışmada Amerika Birleşik Devletlerindeki üniversitelerle Türkiye'deki üniversitelerin işletme lisans bölümlerindeki dersler karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırma Uluslararası Muhasebe Eğitim Standardı 2 (IES) kapsamındaki muhasebe finans ve teknoloji teknik yeterlilik alanlarına göre müfredatlarda yer alması gereken dersleri kapsamaktadır. Karşılaştırmada yararlanılan üniversiteler URAP Araştırma Laboratuvarı tarafından sıralanan 2021-2022 dünya genel sıralamasındaki Amerika Birleşik Devletlerindeki ilk on üniversite ile Türkiye'deki ilk on üniversiteden oluşmaktadır.

Araştırma sonuçlarına göre Türkiye'deki üniversitelerin IES 2'ye genel uyumu muhasebe finans ve teknoloji yeterlilik alanlarında Amerika Birleşik Devletleri'ndeki üniversitelere göre daha yüksek bulunmuştur. Türkiye'deki üniversitelerin standarda en yüksek uyum sağladığı yetkinlik alanı finans ve mali yönetim iken, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki üniversitelerin en yüksek uyum sağladığı yetkinlik alanı yönetim muhasebesi ve kontroldür.

ANAHTAR KELİMELELER

Uluslararası Muhasebe Eğitim Standardı IES 2, Müfredat, Muhasebe, Teknoloji

ABSTRACT

In this study, the courses in the undergraduate business administration departments of universities in the United States and universities in Turkey were compared. This comparison covers the courses that should be in the curriculum according to the accounting, finance and technology technical competence areas within the scope of the International Accounting Education Standard 2 (IES). Universities used in the comparison are composed of the first ten universities in the United States and the first ten universities in Turkey in the 2021-2022 world general ranking, listed by URAP Research Laboratory.

According to the results of the research, the general compliance of the universities in Turkey with IES 2 was found to be higher than the universities in the United States, according to the fields of accounting, finance and technology qualifications. While finance and financial management is the competency area with which universities in Turkey have the highest compliance, management accounting and control is the competency area with which universities in the United States have the highest compliance.

KEYWORDS

International Accounting Education Standard IES 2, Curriculum, Accounting, Technology

	<i>Makale Geliş Tarihi / Submission Date</i> 10.06.2022	<i>Makale Kabul Tarihi / Date of Acceptance</i> 21.08.2022
Atf	Gül, M. ve Aksu, İ. (2022). Türk ve Amerikan Üniversitelerinde Okutulan Muhasebe ve Teknoloji Derslerinin Uluslararası Muhasebe Eğitim Standardı (IES 2) Açısından Karşılaştırılması. <i>Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi</i> , 25 (25. Yıl Özel Sayısı), 489-496.	

¹ Bu çalışma, 18-22 Mayıs tarihlerinde Bolu'da düzenlenen 40. Türkiye Muhasebe Eğitim Sempozyumu'nda sunulan bildiri den türetilmiştir.

* Öğr. Gör. Dr., Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Yönetim ve Organizasyon Bölümü, m.gul@firat.edu.tr, ORCID: 0000-0002-8085-0704

** Prof Dr., İnönü Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, ibrahim.aksu@inonu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3903-9338

GİRİŞ

Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartları Kurulu (IAESB), dünya genelinde muhasebe eğitiminin kalitesini artırmak için sekiz adet uluslararası eğitim standardı yayımlamıştır. Uluslararası eğitim standartlarının amacı, muhasebe meslek mensupları için ön yeterlilik eğitimi ve sürekli mesleki gelişim için küresel ölçütler oluşturmaktır. Bu standartlar, muhasebe meslek mensuplarının niteliklerini, eğitimini ve öğretimini kapsamaktadır. Yayımlanan sekiz adet standarttan, IES 2 muhasebe meslek adaylarında olması gereken muhasebe finans ve bilgi teknolojisi alanlarına yönelik olarak bilgi ve yetkinlik içeriğini kazanmaları gerektiğini vurgulamaktadır (IAESB, 2019).

IES 2'nin amacı, aday muhasebe meslek mensuplarının, muhasebe meslek mensubu olarak rollerini yerine getirebilmeleri için teknik yeterlilik kazanmaları gerektiğidir. Teknik yeterlilik, muhasebe meslek mensuplarıyla ilgili tanımlanmış standartlara, mevzuata ve düzenlemelere göre bir görevi yerine getirmek için mesleki bilgiyi uygulama yeteneğidir. IES 2 kapsamında, profesyonel muhasebe eğitiminin içeriği şunlardan oluşmalıdır:

- 1) muhasebe, finans ve ilgili bilgiler,
- 2) organizasyonel ve ticari bilgiler
- 3) bilgi teknolojisi bilgisi ve yeterlilikleri (IAESB,2019).

IAESB tarafından yayımlanan 8 adet standart şunlardır:

Uluslararası Muhasebe Eğitim Standardı 1 : Bu standart, bir IFAC üye kuruluşunun mesleki muhasebe eğitimi ve pratik deneyim programına giriş şartlarını ortaya koymaktadır. Muhasebe mesleğine giriş seviyesi olarak gerekli eğitim gereksinimlerini içermektedir. Ayrıca, giriş seviyesi niteliklerin nasıl değerlendirileceği konusunda bazı yorumlar sağlamaktadır.

Uluslararası Muhasebe Eğitim Standardı 2 : Bu standart, adayların muhasebe meslek mensubu olarak nitelendirilmeleri için edinmeleri gereken profesyonel muhasebe eğitim programlarının bilgi içeriğini belirlemektedir. Bu standardın amacı, bir IFAC üye kuruluşuna üyelik adaylarının, giderek daha karmaşık ve değişen bir ortamda yetkin muhasebe meslek mensupları olarak işlev görmelerini sağlamak için yeterli gelişmiş muhasebe meslek bilgisi bilgisine sahip olmalarını sağlamaktır.

Uluslararası Muhasebe Eğitim Standardı 3 : Bu standardın amacı, bir IFAC üye kuruluşuna üyelik hususunda adayların muhasebe meslek mensubu olarak görev yapmak için uygun beceriler (entelektüel, teknik, kişisel, kişiler arası ve örgütsel) ile donatılmalarını sağlamaktır.

Uluslararası Muhasebe Eğitim Standardı 4 : Bu standart, muhasebe meslek mensuplarının yeterliliğe götüren eğitim programı sırasında edinmeleri gereken mesleki değerleri, etik ve tutumları belirlemektedir. Her programın mesleki değerlerin, etik ve tutumların öğrenilmesine yönelik yaklaşımı, kendi ulusal ve kültürel ortamını ve hedeflerini yansıtacak olsa da, tüm programlar asgari gereksinimleri karşılamalıdır.

Uluslararası Muhasebe Eğitim Standardı 5 : Bu standardın amacı, muhasebe meslek mensubu olarak kalifiye olmak isteyen adayların, yetkin muhasebe meslek mensubu olarak görev yapmak için yeterlilik zamanında uygun görülen pratik deneyimi edinmelerini sağlamaktır.

Uluslararası Muhasebe Eğitim Standardı 6 : Bu standart muhasebe meslek adaylarının kazanmış oldukları mesleki yetenek ve yeterliliğin ölçülmesi sürecini ifade etmektedir. Adayların mesleki yetenekleri ve yetkinlikleri, muhasebe meslek mensubunun yeterliliği verilmeden önce resmi olarak değerlendirilmelidir. Bu değerlendirme, IFAC üye kuruluşunun sorumluluğundadır ve bir IFAC üye kuruluşu veya bir IFAC üye kuruluşundan elde edilen önemli girdilerle ilgili düzenleyici makam tarafından gerçekleştirilmelidir.

Uluslararası Muhasebe Eğitim Standardı 7 : Bu standart tüm meslek mensupları için gerekli olan sürekli mesleki gelişim sürecini ifade etmektedir. Üye kuruluşlar, tüm muhasebe meslek mensupları için yeterliliğin sürekli iyileştirilmesinin ve yaşam boyu öğrenme taahhüdünün önemini teşvik etmelidir.

Uluslararası Muhasebe Eğitim Standardı 8 : Bu standart, belirli ortamlarda ve endüstrilerde çalışanlar da dahil olmak üzere denetim uzmanları için yeterlilik gerekliliklerini belirlemektedir. Denetimle ilgili olarak, profesyonel denetçilik için gerekli yeterlilik şartlarının kazanılması gerekliliğini ifade etmektedir.

Bu çalışmanın amacı, Amerika Birleşik Devletlerindeki üniversitelerin işletme lisans bölümleriyle, Türkiye'deki üniversitelerin işletme lisans bölümlerindeki muhasebe ve teknoloji derslerinin uluslararası muhasebe eğitim standardı IES 2'ye uyumunu karşılaştırmalı olarak incelemektir. Karşılaştırma yapılacak ülke üniversiteleri olarak Amerika Birleşik Devletlerinin seçilme nedeni; güçlü bir ekonomiye sahip olması, üniversitelerindeki uluslararası öğrenci potansiyelinin fazla olması, akredite edilmiş üniversite sayısının oldukça fazla olması ve üniversite başarı sıralamalarında ilk sıralarda yer alıyor olmasıdır. Çalışma sonucunda Türkiye'deki üniversitelerin IES 2'ye uyumunun Amerika Birleşik Devletlerindeki üniversitelere kıyasla daha yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Türkiye'deki üniversitelerin en yüksek uyum sağladığı yetkinlik alanı

finans ve mali yönetim iken, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki üniversitelerin en yüksek uyum sağladığı yetkinlik alanı yönetim muhasebesi ve kontroldür.

1. LİTERATÜR ÖZETİ

IES 2'ye yönelik olarak ulusal ve uluslararası literatürde yapılan çalışmalar incelendiğinde şu sonuçlara ulaşılmıştır.

Uyar (2008) ise IES 2'nin belirlediği yetkinlik alanlarından özellikle bilgi teknolojisine yönelik derslerin yetersiz olduğunu ifade etmiştir. Can ve Demirci (2016) çalışmalarında, Sakarya üniversitesinde 13 bölümde verilen muhasebe derslerinin uluslararası muhasebe eğitim standartları kapsamında inceleyerek uyumunu tespit etmeye çalışmışlardır. 13 bölüm içerisinde uluslararası muhasebe eğitim standartlarına en uygun olan bölümün işletme bölümü olduğunu tespit etmişlerdir. Kızılyalçın (2020) çalışmasında Türkiye'deki 92 işletme bölüm müfredatını incelemiştir. İşleme bölüm müfredatlarının uluslararası muhasebe eğitim standardı (IES 2) ye kısmen uyduğunu ifade etmiştir. Türkiye'deki üniversitelerin muhasebe eğitiminde standartların belirlediği yetkinlik alanlarının gereği tam olarak karşılanamamaktadır (Özdoğan ve Mollooğulları, 2019). Aksu ve Gül (2021) çalışmalarında Türkiye'deki üniversiteleri; en başarılı, en eski, en yeni ve vakıf üniversiteleri olarak gruplandırmış ve işletme bölüm müfredatlarının IES'2 ile uyumunu araştırmışlardır. Çalışma sonucuna göre Türkiye'deki üniversitelerin IES'2 ye olan genel uyumunun yetersiz olduğu, özellikle bilgi teknolojileri alanında da uyumun yetersizliğine dikkat çekmişlerdir. Ayrıca incelenen dört grup üniversite arasında en yüksek uyumun yeni kurulan üniversite müfredatlarına ait olduğu görülmüştür.

Watty vd. (2013) Sri Lanka'daki muhasebe eğitiminin iş dünyasının değişen ve hızlı büyümesi yapısını karşılayamadığını tespit etmiştir. Çalışma, Sri Lanka'daki muhasebe eğitiminin akademi ve uygulama arasında koordinasyondan yoksun olduğu ve iş gereksinimlerine uygun muhasebe ders müfredatının güncellenmesine ihtiyaç olduğu sonucuna varmıştır. Al Ambagi vd. (2018) Irak'taki üniversitelerin müfredatlarının IES 2 ile %55 oranında uyumlu olduğunu, en yüksek uyumun ise muhasebe ve finansla ilgili alanlara yönelik olduğunu ifade etmişlerdir. Hijazi vd.(2019) Arap Körfezi üniversitelerinde işletme eğitiminin karşılaştığı zorlukları araştırdıkları çalışmalarında, akreditasyon gerekliliklerinin ve nitelikli öğretim üyesi bulma sorununun işletme eğitiminin karşılaştığı zorlukların başında geldiğini ifade etmişlerdir. Teodor ve Radojko (2020) Bosna Hersek'teki üniversitelerin müfredatlarının IES 2 ile uyumlu olmadığını ifade etmişlerdir. Mahd ve Mardini (2020) Ortadoğu ve Kuzey Afrika ülkelerindeki muhasebe eğitim müfredatının uluslararası muhasebe eğitim standardı IES'2 ye uyumunu konu edindikleri çalışmalarında, bölümdeki akademisyenlerle bir görüşme gerçekleştirmişlerdir. Akademisyenlere göre muhasebe eğitiminde teorik ve pratik arasında bir boşluk bulunmaktadır ve uluslararası muhasebe eğitim standartlarına uyum konusunda üniversitelerin yetersiz kalmaktadır. Solak vd. (2021) Kırgızistan'daki üç üniversitede yer alan sekiz bölüm müfredatını IES 2 kapsamında incelemiştir. Kırgızistan – Türkiye Manas Üniversitesi işletme bölümündeki derslerin IES 2'ye uyumunun yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmıştır

2. METODOLOJİ

Çalışma kapsamında incelenen üniversiteler URAP Araştırma Laboratuvarı tarafından sıralanan 2021-2022 dünya genel sıralaması gözetilerek oluşturulmuştur. İncelenen üniversitelerin müfredatı IES 2 kapsamında belirtilen teknik yetkinlik alanlarına göre incelenmiştir. Tablo 2'de araştırmada kullanılan teknik yetkinlik alanları verilmiştir. Çalışmada Can ve Demirci (2016) tarafından yürütülen çalışmada belirtilen dersler esas alınmıştır.

Tablo 1: Çalışmada Yer Alan Üniversiteler

Amerika Birleşik Devletleri	Türkiye
Michigan University	Hacettepe Üniversitesi
Washington University	Ortadoğu Teknik Üniversitesi
Pennsylvania University	Koç Üniversitesi
Massachusetts Institute of Technology	İstanbul Teknik Üniversitesi
Cornell University	İstanbul Üniversitesi
California University (Berkeley)	Ankara Üniversitesi
Ohio State University	Ege Üniversitesi
Pittsburgh University	Sabancı Üniversitesi
Minnesota University	Bilkent Üniversitesi
The University of North Carolina at Chapel Hill	Yıldız Teknik Üniversitesi

Tablo 2: IES 2 Teknik Yetkinlik Alanları

Yetkinlik Alanı	Dersler
1- Finansal Muhasebe ve Raporlama	Finansal Muhasebe
	Muhasebe Tarihi
	Envanter
	Şirketler Muhasebesi
	UMS/UFRS
2- Yönetim Muhasebesi ve Kontrol	Yönetim Muhasebesi
	Maliyet Muhasebesi
3- Vergi	Vergi Sistemi
	Vergi Hukuku
4- Denetim ve Güvence	Muhasebe Denetimi
	Uluslararası Denetim Standartları
5- İş ve Ticaret Hukuku	İş Hukuku
	Ticaret Hukuku
6- Finans ve Finansal Yönetim	Finansal Yönetim
	Mali Tablolar Analizi
	Sermaye Piyasaları
7- Mesleki Değerler ve Etik	İş Etiği
8- Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlar Muhasebesi	Devlet Muhasebesi
	Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlar Muhasebesi
9- Temel Bilgi Teknolojileri	Bilgisayarlı Muhasebe
	Kurumsal Kaynak Planlaması
	Temel Bilgi Teknolojileri Kullanımı
	Muhasebe Bilişim Sistemleri

2.1. Bulgular

Aşağıdaki tabloda IES 2’de yer alan teknik yetkinlik alanlarında bulunması gereken dersler çalışma kapsamında incelenen üniversitelerde bulunma durumuna göre yüzdesel olarak ifade edilmiştir. Üniversitelerin resmi web sitelerinde yer alan müfredatları incelenerek zorunlu ve seçmeli ders kategorilerine göre ayrılıp IES 2’ye uyumu analiz edilmiştir.

Tablo 3: Yetkinlik Alanlarının İlgili Derslerle Karşılama Durumu

Yetkinlik Alanı	Dersler	Amerika Birleşik Devletleri		Yetkinlik Alanlarının İlgili Derslerle Karşılama Oranı	Türkiye		Yetkinlik Alanlarının İlgili Derslerle Karşılama Oranı
		10/Z	-		10/Z	-	
Finansal Muhasebe ve Raporlama	Finansal Muhasebe	10/Z	-	%32	10/Z	-	%36
	Muhasebe Tarihi	-	-		-	-	
	Envanter	-	-		1/Z	2/S	
	Şirketler Muhasebesi	1/Z	4/S		-	2/S	
	UMS/UFRS	-	1/S		-	3/S	
Yönetim Muhasebesi ve Kontrol	Yönetim Muhasebesi	9/Z	-	%75	5/Z	3/S	%75
	Maliyet Muhasebesi	3/Z	3/S		4/Z	3/S	
Vergi	Vergi Sistemi	2/Z	6/S	%40	2/Z	1/S	%20
	Vergi Hukuku	-	-		1/Z	-	
Denetim ve Güvence	Muhasebe Denetimi	4/Z	3/S	%40	2/Z	8/S	%50
	Uluslararası Denetim Standartları	1/Z	-		-	-	

İş ve Ticaret Hukuku	İş Hukuku	3/Z	2/S	%25	7/Z	-	%60
	Ticaret Hukuku	-	-		4/Z	1/S	
Finans ve Finansal Yönetim	Finansal Yönetim	1/Z	2/S	%47	7/Z	3/S	%87
	Mali Tablolar Analizi	3/Z	6/S		4/Z	6/S	
	Sermaye Piyasaları	-	2/S		1/Z	5/S	
Mesleki Değerler ve Etik	İş Etiği	3/Z	2/S	%50	-	4/S	%40
Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlar Muhasebesi	Devlet Muhasebesi	-	2/S	%30	-	-	%0
	Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlar Muhasebesi	-	4/S		-	-	
Temel Bilgi Teknolojileri	Bilgisayarlı Muhasebe	-	-	%30	-	3/S	%28
	Kurumsal Kaynak Planlaması	-	-		-	-	
	Temel Bilgi Teknolojileri Kullanımı	1/Z	9/S		1/Z	7/S	
	Muhasebe Bilişim Sistemleri	2/Z	-		-	-	

Tablo 3’de uluslararası muhasebe eğitim standartlarına göre Amerika Birleşik Devletleri ve Türkiye’deki üniversitelerde müfredatlarda yer alan dersler gösterilmiştir. Her iki ülkenin üniversitelerinin müfredatının tamamında yer alan ortak dersin Finansal Muhasebe olduğu ve her iki ülkede de zorunlu ders kategorisinde verildiği görülmüştür. Görülme sıklığına göre en fazla Finansal Muhasebe, Mali Tablolar Analizi ve Yönetim Muhasebesi derslerinin verildiği görülmektedir. Yetkinlik alanlarına göre incelendiğinde Türkiye’de Finansal Muhasebe ve Raporlama alanının ilgili derslerle karşılaşma oranı %36 iken, Amerika Birleşik Devletlerinde %32’dir. Bu alanda Muhasebe Tarihi dersinin her iki ülkede de müfredatlarda yer almadığı görülmektedir. Yönetim Muhasebesi ve Kontrol alanının ilgili derslerle karşılaşma oranının her iki ülkede de %75 olduğu görülmektedir. Türkiye’de bu alanın %45’i zorunlu derslerle karşılaşırken, Amerika Birleşik Devletlerinde %60’ı zorunlu derslerle karşılaşmaktadır. Türkiye’de Vergi alanının ilgili derslerle karşılaşma oranı Amerika Birleşik Devletlerinin yarısı kadardır(%20’ye %40). Türkiye’de Denetim ve Güvence alanının ilgili derslerle karşılaşma oranı %50, Amerika Birleşik Devletlerinde %40’dır. Bu alanda Uluslararası Denetim Standartları dersinin Türkiye’de müfredatlarda yer almadığı görülmektedir. Türkiye’de İş ve Ticaret Hukuku alanının ilgili derslerle karşılaşma oranı %60 iken Amerika Birleşik Devletlerinde %25’tir. Türkiye’de Finans ve Mali Yönetim alanının ilgili derslerle karşılaşma oranı %87 iken Amerika Birleşik Devletlerinde %47’dir. Türkiye’de Mesleki Değerler ve Etik alanının ilgili derslerle karşılaşma oranı %40 iken Amerika Birleşik Devletlerinde %50’dir. Türkiye’de Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlar Muhasebesi alanının ilgili bir dersi bulunmamaktadır. Temel Bilgi Teknolojileri alanının dersleri açısından ülkelerin aynı düzeyde olduğu görülmektedir. Muhasebe Tarihi ve Kurumsal Kaynak Planlaması derslerinin ise her iki ülkenin üniversitelerinde de müfredatlarda yer almadığı tespit edilmiştir. Can ve Demirci(2016) de çalışmalarında benzer sonuca dikkat çekmiştir. Genel olarak değerlendirildiğinde Türkiye’deki üniversitelerin IES’2 ye uyumunun daha yüksek olduğu söylenebilir. Amerika Birleşik Devletlerindeki üniversitelerin IES 2’ye olan uyumunun yetersizliği bu okulların uluslararası tanınmış bir kuruluş olan Association to Advance Collegiate Schools of Business (AACSB) tarafından akredite edilmiş olmasıdır. Akredite kurumun kendi normları bulunmakta ve müfredatlarda bu normlar çerçevesinde oluşturulmaktadır. Bu sebeple Amerika Birleşik Devletlerindeki üniversitelerin uluslararası muhasebe eğitim standartlarını değil, akreditasyon kurumlarının müfredatlarını benimsediğini ifade edebiliriz.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Muhasebe eğitiminde tekdüzeliğin sağlanması için IFAC tarafından yayınlanan Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartları muhasebe eğitim uygulamalarında küresel çapta birlik sağlayabilmek için yayınlanmakta ve uygulanmaktadır. Bu standartlar muhasebe eğitimi için yol gösterici niteliktedir. Çalışmadan elde edilen bulgular şu şekilde özetlenebilir:

- Türkiye'deki üniversitelerin muhasebe finans ve teknoloji teknik alanlarına göre IES 2'ye genel uyumu %43, Amerika Birleşik Devletleri üniversitelerinin ise %39'dur. Bu bakımdan Türkiye'deki üniversitelerin IES 2'ye uyumunun daha yüksek olduğu görülmektedir.
- Teknik yeterlilik alanlarına göre incelendiğinde Türkiye'de Finans ve Mali Yönetim alanının ilgili derslerle karşılaşma oranı %87 ile en yüksek IES 2'ye uyum alanı olduğu görülmektedir.
- Amerika Birleşik Devletlerindeki en yüksek uyum oranının ise %75 ile Yönetim Muhasebesi ve Kontrol alanına ait olduğu görülmektedir.
- Türkiye'de Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlar Muhasebesi alanına yönelik ders müfredatlarda bulunmamaktadır.
- Amerika Birleşik Devletlerinde ise en düşük uyumun %25 ile İş ve Ticaret Hukuku alanına ait olduğu görülmektedir.
- Temel Bilgi Teknoloji alanına yönelik derslerin Türkiye'ye kıyasla Amerika Birleşik Devletlerinde daha fazla olduğu görülmektedir. Ancak yine de bu oran IES 2'ye uyum konusunda oldukça düşük kalmaktadır. Uyar (2008), Wessels (2007) ve Yusof ve Abdul Majid (2017) de çalışmalarında üniversitelerdeki bilgi teknolojisine yönelik derslerin yetersizliğinden bahsetmişlerdir.
- Çalışma sonucunda elde edilen genel verilere göre Amerika Birleşik Devletleri ve Türkiye'deki üniversitelerin muhasebe finans ve teknolojiye yönelik müfredatlarının IES 2'ye kısmen uyum sağladığı görülmüştür. Bu durum Kızılyalçın(2020), Frijat ve Shbeliat (2016), Aksu ve Gül(2021) çalışmalarıyla örtüşmektedir.

Tüm dünyada muhasebe eğitiminin geliştirilmesinin bir parçası olan uluslararası muhasebe eğitim standartlarına uyum, alanın geleceği açısından oldukça önemlidir. Amerika Birleşik Devletleri'nin IES 2 ye uyumu kısmen yeterli bulunmuş olsa dahi bu ülkedeki çalışma kapsamında incelenen üniversitelerin tamamı Association to Advance Collegiate Schools of Business (AACSB) tarafından akredite edilmiştir. Bu sebeple söz konusu üniversitelerin akreditasyon kurumunun müfredat beklentisini karşıladığı düşünülmektedir. Bu kapsamda akreditasyon kuruluşlarının değerlendirme kriterleri ile Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartları Kurulunun (IAESB) belirlediği kriterler arasında uyum sağlanması gerektiği düşünülmektedir. Boyce, (2004)'da çalışmasında üniversitelerin muhasebe bölümlerini müfredat içeriği ve öğrenme çıktılarını profesyonel çerçeveler, sınavlar ve akreditasyon kriterleri ile uyumlu hale getirmeleri gerektiğini ifade etmiştir.

Uluslararası muhasebe eğitim standartları dünya çapında muhasebe meslek mensuplarının asgari bir standardı karşılamasına yönelik muhasebecilerin eğitimi ile ilgilidir. Bu bakımdan Association of Chartered Certified Accountants (ACCA) kuruluşunun da bu konudaki mesleki yeterlilik kriterleri dikkate alınmalıdır. Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (IFAC) üyeliği bulunan mesleki kuruluşların ülke çapında uluslararası muhasebe eğitim standartlarını tanıtmaları önerilmekle beraber, Türkiye'de bu konuda TÜRMOB'un öncülük etmesi beklenebilir.

TÜRMOB ve YÖK işbirliği ile başlı başına bir meslek olan muhasebe alanıyla ilgili lisans düzeyinde eğitim veren bölümlerin açılması için gerekli çalışmalarda bulunulmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

Türkiye'de SMMM olabilmek için lisans mezuniyeti şartı sağlanan bölüm sayısı oldukça fazladır. Bu bakımdan uygun müfredatı sağlamayan bölümler için bölüm sınırlandırması getirilebilir.

Teknolojik alanda yaşanan gelişmelerin muhasebe eğitiminde kullanılabilmesi için üniversite ve fakülte yönetimleri tarafından uygun altyapının oluşturulması gerektiği düşünülmektedir.

Muhasebe alanında yaşanan mesleki değişimler konusunda akademisyenlerin bilgilendirilmesine yönelik her ilde bulunan muhasebe odaları aracılığıyla eğitimler düzenlenmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir.

Çalışmanın IES 2'ye olan uyumunun uluslararası boyutta incelemesi yönüyle literatüre katkı sağlaması beklenmektedir. Bundan sonra yapılacak çalışmalarda da, çalışmaların ulusal boyutta ele alınması uluslararası olarak değerlendirilmesi mevcut durumu ortaya koymak açısından önem taşımaktadır.

KAYNAKÇA

- Aksu, İbrahim, Meltem, Gül, (2021) Teoriden Pratiğe Muhasebe Eğitimi, İşletme Bölüm Müfredatlarının Uluslararası Muhasebe Eğitim Standardı IES-2 Açısından İncelenmesi, Bölüm 2, Gazi Kitapevi, Ankara
- Al-Anbagi, Al-Azzawi, Al Obaidi, (2018) “Compliance With International Education Standards (IES 2) In Iraq Towards The Adoption Of International Accounting Standards”, *Biblioteca Digital Repositorio Academico*, 34(86), s. 2456-2469.
- Boyce, Gordon, (2004), “Critical Accounting Education: Teaching And Learning Outside The Circle”, *Critical Perspectives on Accounting*, 15(4-5), s. 565-586.
- Can, Ahmet Vecdi, Demirci, Şuayyip Doğuş, (2016) “Uluslararası Muhasebe Eğitim Standardı 2 Muhasebe Eğitim Programlarının İçeriğine Uyum: Sakarya Üniversitesi Örneği”, *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, ICAFR 16, 12(12),s. 319-338.
- Frijat, Yaser Al, Shbeilat, Mohammad, (2016). “Jordanian Universities and Their Role in the Trend Towards the Development of Technical Competence for Accounting Learning Outcomes in line with IES”, *Accounting and Finance Research*, 5(2), s. 20-31.
- Hijazi, Rafiq, Hassan, Yousef, Husain, Zafar, (2019) “Deans’ Perceptions Of Challenges Facing Business Education İn The Arabian Gulf”, *The Journal, of Education for Business*, 95(1), s. 10-22, DOI: 10.1080/08832323.2019.1595502
- Kızılyalçın, Ali, (2020) “Türkiye’deki Üniversitelerde Bulunan İşletme Bölümleri Ders Programlarının Uluslararası Muhasebe Eğitim Standardı UMES 2 Bağlamında İncelenmesi ve Uyumlaştırılması”, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 85, s. 129-152.
- Teodor, Petrovic, Radojko, Lukic, (2020). “The Application Of International Education Standards In Theaccounting Education System In Bosnia And Herzegovina”, *Zbornik Radova Ekonomskog Fakulteta Brčko*, 14(1), s. 23-34.
- Solak, Bilal, Faydalı, Fatih, Ospankulova, Ayşe (2021) “Kırgızistan’ daki Üniversitelerde Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartları 2 İle Uyumuna Yönelik Bir Araştırma”, 8. Uluslararası Muhasebe ve Finans Araştırmaları Kongresi Bildiri Kitabı, 4-7 Kasım 2021, Malatya 265-278.
- Osama, Mah’d, Ghassan, Mardini (2020) The Quality Of Accounting Education And The İntegration Of The İnternational Education Standards: Evidence From Middle Eastern And North African Countries, *Accounting Education*, DOI: 10.1080/09639284.2020.1790020
- Özdoğan, Burak, Mollaoğulları, Batuhan. Fatih, (2019) “Devlet Üniversitelerinde Verilen Muhasebe Eğitimi İle Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartları Üzerine Mukayeseli Bir İnceleme: Ege Bölgesi Örneği”, *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 21 (4), s. 1037-1060.
- Uyar, Süleyman, (2008) “Uluslararası Eğitim Standartları (IES) ve Akdeniz Üniversitesi’nde Muhasebe Eğitimi”, *World of Accounting Science*,1, s. 79-107.
- Yusof, Rohana, Abdul Majid, Abdul, Halim, (2017) “Examining the Current Status of International Education Standards Compliance in ASEAN Countries”, *Journal of Business Managment and Accounting* 7(1), s. 1-16.
- Watty, Kim, Sugahara, Satoshi, Abayadeera, Nadana, Perera, Luckmika, (2013) “Developing A Global Model Of Accounting Education And Examining IES Compliance İn Australia, Japan, And Sri Lanka”, *Accounting Education*, 22(5), s. 502–506. <https://doi.org/10.1080/09639284.2013.824199>
- Wessels, P. (2007), An Analysis of The Current IT Education Offered To Accounting Students At South African Universities, *South African Journal of Accounting Reserach*, 21(1), 103-127.

Elektronik Kaynaklar

- https://urapcenter.org/Rankings/2021-2022/World_Ranking_2021-2022 (Erişim Tarihi 07.03.2022)
- <https://michiganross.umich.edu/undergraduate/bba/curriculum> (Erişim Tarihi 07.03.2022)
- <https://foster.uw.edu/academics/degree-programs/undergraduate-programs/curriculum/> (Erişim Tarihi 07.03.2022)
- <https://undergrad-inside.wharton.upenn.edu/curriculum/> (Erişim Tarihi 07.03.2022)
- <https://haas.berkeley.edu/undergrad/academics/curriculum/degree-requirements/> (Erişim Tarihi 07.03.2022)
- <https://fisher.osu.edu/academic-departments/amis/courses-syllabi> (Erişim Tarihi 07.03.2022)
- <https://cba.pitt.edu/academics/business-majors/accounting/> (Erişim Tarihi 07.03.2022)
- <https://carlsonschool.umn.edu/degrees/undergraduate/majors-and-minors/accounting> (Erişim Tarihi 07.03.2022)
- <https://www.kenan-flagler.unc.edu/programs/undergraduate-business/academics/major/> (Erişim Tarihi 07.03.2022)
- <https://mitsloan.mit.edu/undergrad/15-1-management-major-requirements> (Erişim Tarihi 07.03.2022)
- <https://dyson.cornell.edu/programs/undergraduate/degree-requirements/core/> (Erişim Tarihi 07.03.2022)
- <https://bilsis.hacettepe.edu.tr/> (Erişim Tarihi 08.03.2022)
- <https://ba.metu.edu.tr/tr/programlar/lisans-programi/mufredat> (Erişim Tarihi 08.03.2022)
- <https://case.ku.edu.tr/akademik/isletme/ders-plani-2/> (Erişim Tarihi 08.03.2022)
- <https://ebs.istanbul.edu.tr/home/dersprogram/?id=1201&yil=2021> (Erişim Tarihi 08.03.2022)
- <https://www.sis.itu.edu.tr/TR/ogrenci/lisans/ders-planlari/plan/SIS/201410.html> (Erişim Tarihi 08.03.2022)
- http://bbs.ankara.edu.tr/Ders_Planı.aspx?bno=4300&bot=1920 (Erişim Tarihi 08.03.2022)
- <https://ebp.ege.edu.tr/DereceProgramlari/Detay/1/158/2753/932001> (Erişim Tarihi 08.03.2022)

<https://sbs.sabanciuniv.edu/tr/yonetim-bilimleri-lisans-programi/dersler> (Erişim Tarihi 08.03.2022)

<http://fba.bilkent.edu.tr/programs/undergraduate/ug-curriculum/> (Erişim Tarihi 09.03.2022)

<http://www.bologna.yildiz.edu.tr/index.php?r=program/view&id=55&aid=46> (Erişim Tarihi 09.03.2022)

<https://www.iaesb.org/publications/2019-handbook-international-education-standards> (Erişim Tarihi 01.06.2022)